

יפה, יפה מדי

מירי גלעד: שעה אחת ביום; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 1997; 64 עמ'

ספר השירים החדש של מירי גלעד הוא יפה, אפילו יפה מדי. גלעד מצלמת בעין מיומנת של צלם מקצועי את מראות היומיום שלה ומכניסה אל תוך התמונות את חוויותיה הקיומיות. החזרה על המלה "שלה", איננה מקריה, שהרי אך טבעי הוא שאותו אובייקט, המצולם על-ידי צלמים שונים, יופיע בתמונות כשהוא מצולם מזוויות ראייה שונות לחלוטין. בשירה, כמו בצילום או בכל מעשה יצירה אחר, קיימת התנגשות תמידית בין שתי מגמות סותרות, ששיריה של

גלעד מיטיבים להדגימה. בקצה האחד של הסקאלה ניצבת אישיותו של הכותב המיטב אתו בהכרח אל הסובייקטיביות המיחדת אותו. ואילו בקצה המניגד ניצב המימד היותר אוניברסלי, זה שמאפשר, או לא מאפשר, לנחשף ליצירה להודות עמה. ואפשר שאחד הקריטריונים היותר משמעותיים לבחינתה של כל יצירת אמנות הוא יכולתה לגשר בין שתי מגמות מנוגדות אלה. בביקורתו על הסוריאליזם אומר המשורר הוולשי דילן תומס: "סוריאליסטים מרמים להם שכל מה שהם חופרים מן הלא מודע שלהם, ומעלים על הכד או הנייר, מוכרח במהותו להיות בעל עניין כלשהו" (מתוך "מגמות יסוד בשירה המודרנית"; שמעון זנדבנק אוניברסיטה משודרת, 1990). ועל אף ששירתה של גלעד איננה שירה סוריאליסטית במהותה, ביקורתה של דילן תומס נוגעת אליה בהחלט, שכן רבות המתמונות המצולמות על-ידי הכותבת והמעוררות בה חוויות ומשמעויות ייחודיות לה, נכשלות אי שם בדרך אל הקורא. ווהוי, לדעתה, הבעיה העיקרית של הספר הזה. תמונותיה של המשוררת יפות ברובן, "כשהעץ נכרת/ והטבעות יפות כל כך" (עמ' 15) או "פריחת אפרסק/ מול הלון המטבח" (עמ' 7); חוויותיה נשמעות אותנטיות ברובן "העונות מתחלפות מאלהן/ וכל כוחך לגעת

בהן/ אין בו ממש" (עמ' 10). אבל משהו בחיבור בין השתיים או בהעברתו אל הקורא, לוקה בחסר. תמונותיה של הכותבת שאובות בעיקר מהטבע - נופי מדבר, שדות כותנה, פריחה של עצים, אדמה יבשה. חוויותיה מתמקדות בשני נושאים עיקריים: אובדן משפחת הוריה בשואה והקושי הקיומי היומיומי להתמודד עם פחדים, אימים אמיתיים כמו פיגועים, בדידות והצורך באהבה. שירים רבים בספר מטיבים להדגים את הבעייתו בשילוב הזה של תמונות-חוויות-מחשבות, דוגמת השיר "פריחת האפרסק" המסתיים ב"הורוד של צבע האפרסק/ ניגר אל הכיור/ דומה לבשר/ ולכוויות" (עמ' 7). השיר שאינו מבהיר את סיבת הדמיון שמציגת הכותבת בסיומו, מותיר את הקורא בהרגשה שמתוארת כאן חוויה מאוד אישית, שאינה מאפשרת הודות עמה, אך מעוררת שאלה. שיר יפה, אימאז'יסטי כרבים משירי הספר, הוא השיר "שדה כותנה" שבעמ' 22. שיר זה מדגים אולי באופן המובהק ביותר את הבעייתיות בספר הוא נפתח בשורות "אבי ואמי/ לקחו אותי למקום שמגדלים בו כותנה/ כדי לרפד את חיי/ תחילה שקעתי בעגלות עמוסות ורכות." (שם). למעשה התמונה המתוארת בשיר אינה של שדות כותנה, אלא של הכותנה לאחר שנקטפה, ואילו התייחסות הכותבת היא בפירוש אל השדה, אגב, הכותנה, כשעודה על השיחים, אינה נעימה

היא גם שירה.

רות לאופר

אילן בושם

ספקות

האם אתה מתלונן כְּשֶׁאתָה מְאֻנָּן;
מְתֻלֵּן כְּשֶׁאתָה לֹא מְאֻנָּן;
או שְׁלֵבָה לֹא עוֹמֵד יוֹתֵר וְאֵתָה
מְסַתֵּף או שֶׁזֶה אֶפְלוּ מְסַפֵּךְ יוֹתֵר
כִּי כִּכָּה אֵתָה צְרִיךְ לְהִסְתַּפֵּךְ בְּדָבָר
שְׂאוּלֵי לֹא מְסַפֵּךְ וְכִכָּה הַעוֹלָם (יִרְחוֹן)
שְׂבוּעוֹן או עֵתוֹן) פְּרוֹשׁ מִתַּחְתֶּיךָ או מִלְּפָנֶיךָ
וְאֵתָה מְאֻנָּן וְאֵתָה מְאֻנָּן.

האיש שידע אהבה מהי

נִרְאֶה נוֹרָא
מְרָגִישׁ נִפְלֵא;
לְפַעְמִים רָע.
רָע לוֹ עִם זֶה
וְלְפַעְמִים נִפְלֵא.